

LLIBRES

Curial e Güelfa queda, com a novel·la, més neta des del treball d'Abel Soler.

Un anònim desvelat

Xavier Dilla

Que una obra literària medieval atregui l'interès de la premsa és inaudit, però *Curial e Güelfa*, gran novel·la cavalleresca del segle XV (inèdita fins a 1901), va ocupar un titular de primera plana en aquest diari el 1991. La notícia destacava que en un congrés filològic s'havia sostingut que, en realitat, es tractava d'una falsificació perpetrada per Milà i Fontanals, l'erudit que l'havia descobert a la Biblioteca Nacional de Madrid el 1876. Fa dos anys, una altra notícia llampanant va retornar el *Curial* a l'actualitat, més discreta, de les seccions de cultura: una tesi doctoral de 5.200 pàgines havia aclarit qui n'era l'autor, desconegut fins aleshores.

ENYEGO D'ÀVALOS I L'AUTORIA DEL 'CURIAL'

Abel Soler
Institució Alfons el Magnànim / Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació
328 pàg. 17 euros

La transcendència dels dos scoops curialescos no admet comparació: la hipòtesi del frau era un disbarat, mentre que la minuciosa investigació que hi ha darrere el llibre d'Abel Soler, professor de la Universitat de València, sosté una argumentació sistemàtica, metòdica, que deixa poques esclertes al dubte i

que, convenci o no, supera de llarg, en solidesa i versemblança, les no escasses atribucions d'autoria, molt conjecturals i imprecises, formulades fins ara.

Resum de la tesi en format divulgatiu, el llibre de Soler (coeditat amb la Universitat de València i l'Institut d'Estudis Catalans) comparteix l'aire detectivesc de l'apassionant assaig *Cervantes, Passamonte y Avellaneda* (1988), en què Martí de Riquer identificava —de manera raonable però no concloent— l'autor, amagat darrere el pseudònim Alonso Fernández de Avellaneda, que havia escrit la segona part apòcrifa del *Quixot*, detonant perquè Cervantes n'escrigués la veritable i genial continuació.

A partir del text i de les característiques del manuscrit únic del *Curial*, Soler identifica el màxim de dades que permeten elaborar un retrat robot de l'autor i del seu context històric per, en acabat, fer-lo coincidir amb algun personatge de l'època que s'hi adequi. Descartats tots els candidats suggerits fins ara, va a parar a un que hi encaixa com l'anell al dit: Enyego d'Àvalos, noble toledà, crescut i format a València, amb una llarga i remarcable trajectòria política, diplomàtica i militar a les corts de Milà i, sobretot, de Nàpols, on ocupà el poderós càrrec de comte camarlenc sota els reis Alfons el Magnànim i Ferran I.

L'arreglada d'arguments favorables a la hipòtesi és tan aclaparadora que Soler afirma, taxatiu, que es tracta d'una "atribució sense alternatives". Els detractors —que en té, com es veu pels retrets que engega en diversos passatges— tindran feina a refutar, si és que poden, el deversall d'arguments favorables a D'Àvalos, no tots de la mateixa força, però bastants d'incontestables. Soler potser no té la murrria amenitat de Riquer, però se'n surt bé de la tasca de resumir la seva tesi i fer-la planera, tret d'algunes reiteracions. Hi trasllueix, amb notòria acritud, la pugna acadèmica entre els claustrers filològics valencians i l'escola medievalista del Principat, organitzada entorn de la catedràtica Lola Badia.

Deixant de banda la picabaralla entre experts i algunes qüestions dubtoses (la sorprenent recepció truncada del *Curial*), queda, però, una novel·la esplèndida, ara més nítida en força aspectes que es veien contradictoris. I queda, inclús per damunt de l'autoria desvelada, el bon retrat que Soler dreça d'un personatge fascinant, aquest Enyego d'Àvalos, cortesà lletraferit i bibliòfil, veritable humanista als grans cenacles renaixentistes italians, exemple perfet de la transnacionalitat medieval.

ARQUITECTURA

Un lloc 'exemplar'

Xavier Monteys

Aquest diumenge conclourà la Setmana d'Arquitectura. Durant aquests dies s'han pogut visitar edificis i exposicions, participar en iniciatives educatives o assistir a espectacles de dansa en espais arquitectònics especials. Entre les obres visitables n'hi ha hagut de tota mena, i es poden descriure utilitzant dos extrems que conformen una visió que oscil·la entre el llibre que recull la història de l'arquitectura més o menys recent de la ciutat, i la del repertori de curiositats que es podrien batejar com a *visites a l'interior de la balena*, com ara la font màgica de Montjuïc. Ara que acaba, podria fer-se un exercici que serveixi per jutjar un espai urbà i el paper que l'arquitectura té en un lloc concret. Per exemple, la plaça dels Països Catalans, tot aprofitant que s'acaben les obres de la torre d'una residència d'estudiants que completa les edificacions, però que no millora el perímetre d'aquesta difícil plaça.

garitat és llisa i plana i els vidres de mirall són sinistres i antiurbans. També es pot observar que, més enllà de l'arquitectura, existeix la propietat, que pot o bé corregir el que l'arquitectura no ha fet, o bé empitjorar-la ostensiblement: no sempre l'arquitectura té la culpa de tot. En aquest sentit, el pitjor edifici, atesa la seva posició *frontal* en sortir de l'estació, és el del Departament de Territori i Sostenibilitat —traçant una corba a la cantonada de l'avinguda Tarradellas amb Mallorca—, que l'ha modificat duent la porta fora del lloc que la *civitas* més elemental reclamaria i la seva marquesina subratllava, tot arraconant-la a un paper secundari que diu ben poc d'un departament amb aquest nom. L'estació tampoc no ha fet cap esforç per resoldre l'aparcament de furgonetes de lloguer que ara forma un quart de la franja de la seva façana, amb publicitat inclosa. Aquest aparcament no hauria de ser la façana de l'estació. Les garites sota la marquesina d'autobusos, ja que hi havien de ser, algú les hauria pogut pensar. També hi podem afegir la nova marquesina per

Cada element arquitectònic que ha arribat a la plaça dels Països Catalans l'ha perjudicat. / A. GARCIA

Habitualment, els comentaris arquitectònics sobre aquesta plaça fan referència a l'abandó de les construccions metàl·liques del centre, especialment el baldaquí i les diferents pèrgoles i peces metàl·liques que podríem imaginar com a elements d'una peculiar topiària artificial. Però aquestes, tot i ser elements controvertits i dels quals es reclama la restauració, no són tota l'arquitectura de la plaça. A la plaça es troben diversos edificis, en bona part aïllats, entre els quals abunden les torres. Entre aquests edificis es poden establir algunes comparacions que ajuden a formar-se'n una opinió arquitectònica, començant pel perfil de la planta, la forma o l'acabat. Observi's, per exemple, el modelat de les seves façanes i els materials, i afegeixi's l'aspecte de les seves finestres, com per exemple els vidres d'aspecte mirall, antipàtics i sinistres. Es pot afegir que en un lloc com aquest, construït amb el pas dels anys, cada peça que arriba a l'escena és responsable de la relació que estableix amb allò que existia abans, i es podrà observar que conforme han passat els anys, els nous elements cada cop són més antisocials.

La millor torre de la plaça és la més antiga, la que forma la cantonada de Numància amb l'avinguda de Josep Tarradellas: la planta, la composició i l'àtic mirador així ho determinen. La que es va fer a l'altra banda de Numància, i que hi podria haver format una parella interessant, resulta hostil. La seva vul-

Els llocs dolents, com la plaça dels Països Catalans, poden donar una bona lliçó urbanística

als taxis, aliena absolutament al que està passant. L'Hotel Expo, que treu el cap per darrere la Torre Catalunya, és tremend amb els seus balcons correguts dividits amb mampares, i és impossible trobar-ne un d'igual ni en el lloc més esperpèntic de Lloret de Mar. Tampoc hi ajuden ni l'avinguda de Roma ni la de Tarradellas, perquè no arriben a la plaça, ella mateixa els ho ha impedit...

No és la disparitat de les torres (la plaça Europa n'és un exemple), ni la manca d'un perímetre regular; és tan sols la manca de capacitat per reunir peces diverses de qualitat dispar, amb la intel·ligència i la sensibilitat amb què ho faria qualsevol jardiner o, si més no, un bon client. No hi ha millor manera d'adonar-se de la importància de l'arquitectura que visitar la plaça dels Països Catalans. Els llocs dolents poden donar-nos una bona lliçó. En un moment electoral té un cert sentit reclamar que es comenci per un pla, per exemple, per a les plantes baixes d'aquesta porta de la ciutat. Un lloc en el qual estaríem tots d'acord si diem que ara no sembla estimular cap anhel ni il·lusió.